

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор

Одеського державного

університету внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Максим КОРНІЄНКО

«06» 01 2026 р.

ВИСНОВОК

**Одеського державного університету внутрішніх справ щодо дисертації
Книшова Вадима Петровича на тему: «Імплементация міжнародних
стандартів адміністративного судочинства у законодавство України»,
поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право»
за спеціальністю 081 «Право»**

ВИТЯГ

з протоколу засідання кафедри адміністративно-правових дисциплін Інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ № 26 від 24 грудня 2025 року щодо проведення публічної презентації та обговорення наукових результатів дисертації аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Книшова Вадима Петровича на тему: «Імплементация міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України».

ГОЛОВУЮЧА: доктор юридичних наук, професор Денисова Аліна Володимирівна.

ПРИСУТНІ:

Корнієнко М.В. доктор юридичних наук, професор,
Денисова А.В. доктор юридичних наук, професор,
Ярмакі Х.П. доктор юридичних наук, професор,
Галунько В.М. доктор юридичних наук, професор,
Підпала І.В. доктор юридичних наук, професор,
Калаянов Д.П. доктор юридичних наук, професор,
Баранов С.О. кандидат юридичних наук, доцент,
Коропатов О.М. кандидат юридичних наук, доцент,
Сірко В.С. кандидат юридичних наук, доцент,

Берендеева А.І. кандидат юридичних наук, доцент,
 Жильцов О.Л. кандидат юридичних наук, доцент,
 Домброван Н.В. кандидат юридичних наук, доцент,
 Медведенко Н.В. кандидат юридичних наук, доцент,
 Теслюк І.О. кандидат юридичних наук

З присутніх – 6 докторів наук, 9 кандидатів наук - фахівців за профілем поданої на розгляд дисертації.

ПОРЯДОК ДЕННИЙ:

Обговорення наукового дослідження аспіранта Одеського державного університету внутрішніх справ Книшова Вадима Петровича на тему: «Імплементация міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України», поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» з метою надання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації.

Робота виконана в Одеському державному університеті внутрішніх справ.

Науковий керівник: Швець Д.В., доктор юридичних наук, професор, заслужений працівник освіти України.

Книшов Вадим Петрович народився в 1974 році у м.Фастів, Київської області. Громадянин України.

З грудня 1992 по жовтень 1994 року проходив службу в Національній гвардії України. Розпочав службу в міліції з грудня 1994 року. Від посади рядового до командира полка.

У 2004 році закінчив Одеський юридичний інститут Харківського Національного університету внутрішніх справ. Здобув повну вищу освіту за спеціальністю "Правознавство", кваліфікація «юрист».

З 2017 року очолює Академію поліції Одеського державного університету внутрішніх справ.

Має державну нагороду: медаль "За бездоганну службу" третього ступеню.

Наказом від 31.08.2022 року № 243о/с зарахований до докторантури та аспірантури Одеського державного університету внутрішніх справ.

Тему дисертації: «Імплементация міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України» - затверджено на засіданні Вченої ради Одеського державного університету внутрішніх справ (протокол № 1 від 29 вересня 2022 року).

Здобувач має 9 наукових публікацій за темою дисертації, з них 4 статті у наукових фахових виданнях України, 1 стаття у періодичному фаховому виданні іноземної держави, включеному до науково-метричної бази Scopus, 4 тези доповідей на науково-практичних конференціях.

СЛУХАЛИ:

Доповідь аспіранта Книшова В.П., про результати виконаного наукового дослідження на тему: «Імплементція міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України». Здобувач ознайомив присутніх зі структурою дисертації, обґрунтував актуальність обраної теми дослідження, яка зумовлена потребою переосмислення ролі міжнародних стандартів адміністративного судочинства у формуванні сучасної української моделі судового контролю за публічною владою. В умовах європейської інтеграції, конституційної трансформації та перманентного оновлення адміністративного процесуального законодавства питання імплементції таких стандартів набуває не лише теоретичного, а й практичного значення. Йдеться про необхідність забезпечити узгодженість національних процедур судового захисту з фундаментальними принципами правовладдя, ефективності судового контролю та гарантій прав особи, які становлять ядро європейської адміністративно-правової традиції.

Не менш важливим є те, що нинішній етап розвитку адміністративного судочинства в Україні характеризується підвищеними вимогами до ефективності судового контролю за рішеннями, діями та бездіяльністю органів виконавчої влади, які прямо пов'язані з міжнародними стандартами, що стосуються доступу до суду, неупередженості й незалежності, розумних строків, ефективного способу судового захисту та обов'язковості судових рішень. Саме тому системний аналіз імплементції таких стандартів виступає необхідною умовою зміцнення публічної довіри до адміністративної юстиції та посилення її ролі в демократичному механізмі стримувань і противаг.

Актуальність теми посилюється потребою поглибленого аналізу того, як різні правові традиції – континентальна та загальна – розвинули інститути адміністративної юстиції та виробили стандарти, що визнані в Європі як орієнтир для демократичних держав. Вивчення цих моделей дозволяє уникнути механічного запозичення та визначити, які елементи можуть бути адаптовані до умов України без руйнування її правової системи.

Отже, вибір теми зумовлений поєднанням трьох груп факторів: теоретичних, пов'язаних із потребою доктринального оновлення національного бачення адміністративного судочинства; нормативних, обумовлених завданнями адаптації законодавства України до міжнародних

стандартів; та практичних, що стосуються підвищення ефективності реального судового захисту в публічно-правових спорах. З урахуванням цього дослідження спрямоване на комплексне осмислення процесу імплементації міжнародних стандартів, а також формування концептуальних орієнтирів для подальшого розвитку адміністративного судочинства України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері вирішення публічно-правових спорів.

Предметом дослідження є імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України.

Методологічну основу дисертації становить поліметодологічний підхід, зумовлений багаторівневим характером імплементації міжнародних стандартів адміністративного судочинства у національне законодавство України. Використання системно-структурного, компаративного, нормативно-догматичного, аксіологічного, історико-правового та герменевтичного методів забезпечило комплексне опрацювання предмета дослідження, дозволило розкрити як внутрішню логіку процесуальної та інституційної трансформації, так і її ціннісні, історичні та інтерпретаційні виміри.

Емпіричну основу дослідження складають: рішення національних судів щодо предмету дослідження, матеріали соціологічних досліджень стану забезпечення прав людини, судова статистика тощо.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дисертація є одним з перших комплексних досліджень імплементації міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України, що ґрунтується на вивченні передового досвіду функціонування адміністративної юстиції у державах континентального та загального права. У роботі сформульовано низку положень та рекомендацій щодо удосконалення національного законодавства, зокрема:

уперше:

- здійснено комплексну концептуалізацію моделей адміністративного судочинства Франції, Німеччини, Румунії та Польщі як континентального напрямку розвитку;

- визначено концепт трансформації адміністративного судочинства в Україні як доктринального переосмислення самої природи адміністративної юстиції;

- обґрунтовано модель удосконалення національного адміністративного судочинства;

удосконалено:

- систематизацію джерельної бази адміністративної юстиції;

- наукове розуміння еволюції адміністративного судочинства в системах загального права шляхом формулювання концепції взаємопов'язаного механізму судового контролю, яка інтегрує британські, американські, канадські та австралійські підходи до перевірки адміністративних рішень з уточненням, що розвиток цих систем засвідчує перехід від традиційного формально-правового контролю до стандарту легітимності адміністративного діяння, який охоплює оцінку розумності, добросовісності, пропорційності та обґрунтованості актів публічної влади;

дістали подальшого розвитку:

- ідеї про поліметодологічну основа дослідження міжнародних стандартів адміністративного судочинства, що поєднує системно-структурний, компаративний, нормативно-догматичний, аксіологічний, історико-правовий та герменевтичний методи і формує цілісну аналітичну рамку, що одночасно враховує структуру правових інститутів, порівняльні моделі, внутрішню логіку норм, їх ціннісну природу, історичну тяглисть та інтерпретаційні практики;

- положення про наявність дисбалансу між формальною структурою та практичними результатами діяльності адміністративного судочинства (проблемним залишається надмірний рівень нормативного формалізму, а ключові труднощі функціонування адміністративного судочинства зумовлені поєднанням кадрової нестабільності, перевантаженості судів, фрагментарності юрисдикції, недосконалості процедур добору суддів і недостатньою ефективністю механізмів забезпечення виконання судових рішень). Отже, сучасне адміністративне судочинство в Україні розвивається в умовах напруженого співвідношення між задекларованими принципами правовладдя та їх практичною реалізацією.

По закінченні доповіді дисертанта, присутніми було поставлено ряд запитань.

Ярмакі Х.П., доктор юридичних наук, професор: Шановний Вадиме Петровичу! У межах дослідження Ви порівнюєте чотири континентальні моделі адміністративної юстиції. Які саме *концептуальні принципи*, спільні для цих моделей, можуть бути адаптовані в Україні без ризику механічного перенесення інституційних конструкцій і чому?

Книшов В.П. Дякую за питання. У межах компаративного аналізу чотирьох континентальних моделей можна виокремити кілька концептуальних принципів, які можуть бути адаптовані в Україні без ризику механічного копіювання інституцій.

По-перше, це принцип підпорядкування публічної влади праву як вираження правовладдя. У всіх чотирьох моделях адміністративна юстиція

розглядається не як технічний механізм контролю законності, а як інституція, що забезпечує реальний, а не декларативний контроль за адміністрацією. Цей принцип універсальний і не залежить від інституційної форми судової системи, тому його адаптація в українську практику не передбачає змін у конституційній архітектурі, а потребує вдосконалення підходів до мотивування рішень, пропорційності та розумності втручань.

По-друге, це принцип спеціалізації адміністративних суддів. Аналіз усіх чотирьох правопорядків демонструє, що ефективна адміністративна юстиція можлива лише за умови високої фахової компетентності суддів – незалежно від того, існує автономна юрисдикційна вертикаль (Франція, Німеччина, Польща) чи інтегрована модель (Румунія). Цей принцип не вимагає механічного перенесення інституцій, оскільки може бути реалізований через реформу добору, підготовки та постійного навчання суддів, а також створення спеціалізованих палат як проміжної форми.

По-третє, це принцип орієнтації на матеріальну справедливість та обґрунтованість адміністративного рішення. У всіх чотирьох системах поступово відбувся перехід від формального тлумачення законності до контролю пропорційності, обґрунтованості та добросовісності адміністративних дій. Для України цей підхід є ключовим, оскільки дозволяє подолати спадок нормативного формалізму без необхідності докорінної зміни інституційної моделі.

Корнієнко М.В., доктор юридичних наук, професор: У роботі Ви обґрунтовуєте існування «стандарту демократичної легітимності адміністративного діяння». Чим цей стандарт відрізняється від класичного стандарту перевірки законності, і які наслідки його імплементації Ви вбачаєте для українських адміністративних судів?

Книшов В.П. Дякую за запитання. Так, нами було встановлено, що еволюція адміністративного судочинства в системах загального права відображає становлення стандарту легітимності адміністративного діяння, який виходить за межі традиційного формально-правового підходу. Як ми вказуємо, цей стандарт ґрунтується не лише на перевірці законності, а й на оцінці розумності, добросовісності, пропорційності та обґрунтованості адміністративних рішень. За такого підходу суд стає не просто «охоронцем законності», а гарантом належного врядування, реалізації принципу верховенства права, що є надзвичайно важливим для України, яка прагне стати членом Європейського Союзу.

Денисова А.В., доктор юридичних наук, професор. Шановний Вадим Петрович, Ви стверджуєте про існування розриву між нормативною конструкцією адміністративного судочинства та його практичною

реалізацією. Які з виявлених Вами причин цього розриву є ключовими, тобто такими, без усунення яких модернізація є неможливою в принципі?

Книшов В.П. Дякую за запитання. У дисертації ми дійшли висновку, що розрив між нормативною конструкцією адміністративного судочинства та його фактичною реалізацією має системний характер. Серед виявлених причин є кілька ключових – таких, без усунення яких модернізація адміністративної юстиції України є неможливою в принципі.

По-перше, це нормативний формалізм, який перетворює судовий контроль на переважно процедурну, а не сутнісну перевірку. Попри те, що законодавство проголошує принципи пропорційності, обґрунтованості та справедливості, судова практика часто тяжіє до буквального тлумачення норм. У таких умовах навіть досконалі стандарти залишаються декларативними.

По-друге, це інституційна фрагментованість адміністративного судочинства. Відсутність цілісної логіки юрисдикції, перевантаження окремих інстанцій та неоднорідність підходів ускладнюють формування єдиних правових позицій і знижують якість судового захисту

По-третє, кадрова нестабільність та недосконалість процедур добору й навчання суддів. Навіть найкраща нормативна модель не працюватиме, якщо її реалізують інституції з недостатнім кадровим потенціалом.

По-четверте, недовіра механізмів забезпечення виконання судових рішень. Навіть бездоганно мотивоване рішення втрачає свою цінність, якщо воно не виконується.

Галуцько В.М., доктор юридичних наук, професор. У дисертації пропонується перехід від формального контролю законності до оцінки матеріальної справедливості та пропорційності. Яким має бути доктринальне обґрунтування цього зміщення, щоб уникнути звинувачень у «судовому активізмі» та зберегти баланс між судовим контролем і дискрецією адміністрації?

Книшов В.П. Дякую за запитання. Доктринальне обґрунтування переходу від формального контролю законності до оцінки матеріальної справедливості та пропорційності має спиратися на три ключові засади, які унеможливають звинувачення в «судовому активізмі» та водночас зберігають належний баланс між судовим контролем і дискрецією адміністрації.

Перша засада – це розуміння принципу правовладдя як критерія легітимності адміністративного діяння. У сучасних правових системах, особливо в державах загального права, законність давно перестала обмежуватися формальною відповідністю нормі. Легітимність рішень

адміністрації охоплює обґрунтованість, пропорційність, добросовісність та розумність. Таким чином, суд, оцінюючи ці параметри, не перетворюється на «другу адміністрацію», а виконує свою конституційно визначену функцію – забезпечує відповідність публічної влади принципам правовладдя.

Друга засада – це концепція інституційних меж судового контролю, яка передбачає чітке розмежування між оцінкою правомірності адміністративного рішення і переоцінкою доцільності. Суд не втручається у власне політичні або технічні аспекти дискреції, але контролює, чи був здійснений належний процес оцінки інтересів, чи дотримано пропорційний баланс між приватним правом і публічним інтересом, чи є рішення достатньо мотивованим.

Третя засада – це доктрина «судової стриманості, заснованої на стандартах». Йдеться про те, що розширення змістовної перевірки пов'язане не зі збільшенням свободи суду, а з посиленням його обов'язку діяти відповідно до чітких, універсальних принципів. Суд, який застосовує стандарти, діє не більш активно, а більш передбачувано, ніж суд, що обмежується формальним тлумаченням норми.

Сірко В.С., кандидат юридичних наук, доцент. У дослідженні Ви формулюєте вісім взаємопов'язаних напрямів модернізації адміністративного судочинства. Який із цих напрямів Ви вважаєте системоутворюючим та чому?

Книшов В.П. Дякую за запитання.

У межах сформульованих у дисертації восьми напрямів модернізації саме перехід до матеріального стандарту правовладдя – тобто орієнтація адміністративного судочинства на перевірку обґрунтованості, пропорційності та справедливості адміністративних рішень – є системоутворюючим.

Цей напрям є базовим, бо він задає методологічну вісь усієї модернізації. Усі інші напрями – від оновлення процесуальних гарантій до зміни стандартів доказування – логічно впливають зі зміни фокусу контролю. Якщо суд обмежений лише формальною законністю, тоді будь-які удосконалення процесу чи інституційних механізмів не трансформують зміст правосуддя.

Перехід до матеріального контролю означає, що метою судочинства є не перевірка «арифметики повноважень», а захист людських прав і забезпечення належного врядування.

Він забезпечує узгодженість української моделі з європейською адміністративно-правовою традицією.

Без матеріального стандарту неможливе реальне подолання розриву між нормою і практикою.

Інші напрями модернізації працюють лише тоді, коли суд має право і обов'язок оцінити справедливість рішення, а не його формальну правильність.

Під час наукової дискусії учасниками публічної презентації надано свої думки і міркування, щодо представленого на розгляд дослідження.

Корнієнко М.В., доктор юридичних наук, професор: Вадиме Петровичу, виходить на захист, маючи гарну роботу. Незважаючи на події в країні дуже позитивно, що наука продовжує розвиватися, а здобувачі готувати дослідження та виходити на захист. Тема дисертації Книшова В.П. є актуальною зараз і не втратить своєї актуальності і в мирний час. Я підтримую роботу та бажаю Вам успіху.

Галуцько В.М., доктор юридичних наук, професор: Цікава доповідь, Ви гідно трималися. На сьогодні в умовах воєнного стану питання імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України набувають своєї виключної актуальності, має перспективи і для майбутніх поглиблених наукових пошуків.

Коропатов О.М. кандидат юридичних наук, доцент: Вадиме Петровичу, обрана вами тема є вкрай актуальною, новизна в роботі є, висновки – слушні, всі формальні умови дотримано, підтримую Вас і Вашу роботу бажаю успіху.

Денисова А.В. доктор юридичних наук, професор: Вадиме Петровичу, сьогоднішній день є одним з основних етапів по проходженню атестації Вашої роботи. Дослідження є завершеним і готовим для подальшої атестації.

Баранов С.О. кандидат юридичних наук, доцент: дозвольте висловити своє бачення стосовно цієї роботи. Приєднуючись до сказаного раніше, погоджуюсь, що тема є сталою. Враховуючи швидкі зміни законодавства, понятійного апарату, різних підходів щодо імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України є актуальною. Підтримую Вас і Вашу роботу.

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Книшова Вадима Петровича на тему:
«Імплементация міжнародних стандартів адміністративного судочинства
у законодавство України», поданої на здобуття ступеня доктора
філософії в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»**

Обґрунтування вибору теми дослідження. В умовах європейської інтеграції, конституційної трансформації та перманентного оновлення адміністративного процесуального законодавства питання імплементції таких стандартів набуває не лише теоретичного, а й практичного значення. Йдеться про необхідність забезпечити узгодженість національних процедур судового захисту з фундаментальними принципами правовладдя, ефективності судового контролю та гарантій прав особи, які становлять ядро європейської адміністративно-правової традиції.

Не менш важливим є те, що нинішній етап розвитку адміністративного судочинства в Україні характеризується підвищеними вимогами до ефективності судового контролю за рішеннями, діями та бездіяльністю органів виконавчої влади, які прямо пов'язані з міжнародними стандартами, що стосуються доступу до суду, неупередженості й незалежності, розумних строків, ефективного способу судового захисту та обов'язковості судових рішень. Саме тому системний аналіз імплементції таких стандартів виступає необхідною умовою зміцнення публічної довіри до адміністративної юстиції та посилення її ролі в демократичному механізмі стримувань і противаг.

Актуальність теми посилюється потребою поглибленого аналізу того, як різні правові традиції – континентальна та загальна – розвинули інститути адміністративної юстиції та виробили стандарти, що визнані в Європі як орієнтир для демократичних держав. Вивчення цих моделей дозволяє уникнути механічного запозичення та визначити, які елементи можуть бути адаптовані до умов України без руйнування її правової системи.

Отже, вибір теми зумовлений поєднанням трьох груп факторів: теоретичних, пов'язаних із потребою доктринального оновлення національного бачення адміністративного судочинства; нормативних, обумовлених завданнями адаптації законодавства України до міжнародних стандартів; та практичних, що стосуються підвищення ефективності реального судового захисту в публічно-правових спорах. З урахуванням цього дослідження спрямоване на комплексне осмислення процесу імплементції міжнародних стандартів, а також формування концептуальних орієнтирів для подальшого розвитку адміністративного судочинства України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дослідження відповідає цілям сталого розвитку України до 2030 року (Указ Президента України № 722/2019 від 30.09.2019), зокрема цілі щодо побудови мирного, відкритого та інклюзивного суспільства для сталого розвитку, забезпечення рівного доступу до правосуддя та створення ефективних, підзвітних і партисипативних інституцій на всіх рівнях.

Дисертація виконана в межах науководослідних робіт Одеського державного університету внутрішніх справ «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (реєстраційний номер 0123U103538), інституту права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ «Державно-правові засади формування безпекового середовища в Україні» (реєстраційний номер 0123U103716) та кафедри адміністративно-правових дисциплін інститут права та безпеки Одеського державного університету внутрішніх справ: «Забезпечення адміністративно-правовими засобами прав і свобод людини і громадянина в Україні» (державний реєстраційний номер 0125U001209).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Одеського державного університету внутрішніх справ 29 вересня 2022 року (протокол № 1).

Мета та завдання дослідження. Метою дисертації є висвітлення імплементації міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України та напрацювання пропозицій з удосконалення національного законодавства.

Реалізація поставленої мети зумовлює необхідність вирішення завдань, спрямованих на:

- з'ясування стану наукового пізнання імплементації міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України;
- визначення методологічні основи дослідження імплементації міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України;
- характеристику адміністративного судочинства в державах континентального права ;
- висвітлення адміністративного судочинства в державах загального права;
- з'ясування сучасного стану адміністративного судочинства в Україні;
- визначення та характеристику напрямів удосконалення адміністративного судочинства в Україні.

Предметом дослідження є імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що стосуються запобігання корупції через встановлення обмежень та заборон до осіб, на яких поширюється дія антикорупційного законодавства.

Емпіричну основу дослідження складають: рішення національних судів щодо предмету дослідження, матеріали соціологічних досліджень стану забезпечення прав людини, судова статистика тощо.

Наукова новизна отриманих результатів визначається тим, що дисертація є одним з перших комплексних досліджень імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України, що ґрунтується на вивченні передового досвіду функціонування адміністративної юстиції у державах континентального та загального права. У роботі сформульовано низку положень та рекомендацій щодо удосконалення національного законодавства, зокрема:

уперше:

- здійснено комплексну концептуалізацію моделей адміністративного судочинства Франції, Німеччини, Румунії та Польщі як континентального напрямку розвитку, що об'єднується методологічною ідеєю підпорядкування публічної влади праву як практичного втілення принципу правовладдя (у межах такого підходу доведено, що дуалістична французька модель, функціонально-правова німецька модель, інтегрована румунська модель та інституційно стабільна, але процесуально гнучка польська модель формують спільний тип адміністративної юстиції, ключовими ознаками якого є ефективний судовий контроль за адміністрацією, доктринальна підтримка судової практики та реальне забезпечення людських прав та обґрунтовано, що ефективність адміністративного судочинства визначається не формою його інституційної організації, а здатністю забезпечувати дієвий судовий контроль і відновлення порушених прав);

- визначено концепт трансформації адміністративного судочинства в Україні як доктринального переосмислення самої природи адміністративної юстиції – від утилітарного механізму формального контролю законності до інституції забезпечення матеріальної справедливості у відносинах між особою та публічною владою, що передбачає адаптивну рецепцію концептуальних принципів і враховує історичну траєкторію розвитку вітчизняної правової системи, особливості конституційної архітектури та специфіку адміністративно-правових відносин (ефективність трансформації визначається не стільки досконалістю нормативних конструкцій, скільки здатністю забезпечити парадигмальний зсув у правосвідомості судової

спільноти – перехід від успадкованого юридичного позитивізму до ціннісно-орієнтованого правозастосування, де критеріями легітимності владних рішень виступають не лише формальна відповідність закону, а й матеріальна справедливість, пропорційність втручання у права особи та обґрунтованість публічного інтересу);

- обґрунтовано модель удосконалення національного адміністративного судочинства, що визначає інституційну автономність спеціалізованих судів, процесуальну досконалість доказування і мотивування, доктринальну обґрунтованість правозастосування та конституційну пропорційність судового контролю, передбачаючи синхронізовану реалізацію восьми взаємопов'язаних напрямів: виокремлення адміністративних судів в окрему судову вертикаль із можливістю створення вузькоспеціалізованих трибуналів; систематизацію процесуального законодавства з уніфікацією стандартів доказування; розвиток доктринальної функції через інституціалізовану взаємодію судів і академічної спільноти; запровадження обов'язкових тлумачень вищої інстанції; імплементацію принципів пропорційності та обґрунтованості як реальних стандартів контролю; формування спеціалізованих палат як перехідного етапу інституційної реформи; посилення конституційної взаємодії через механізм конституційних винятків; орієнтацію на стандарти ефективного засобу правового захисту;

удосконалено:

- систематизацію джерельної бази адміністративної юстиції, що визначає концептуальні, порівняльні, емпіричні та історичні підходи пізнаваного явища, з виокремленням недостатньо вивчених аспектів у розвитку кожної з окреслених груп джерел та обґрунтуванням, що саме інтеграція розрізнених наукових напрямів – від комплексного аналізу і компаративістики до емпіричних досліджень судової практики та історико-правової реконструкції – створює підґрунтя для поглибленого розуміння адміністративної юстиції як цілісного правового феномену, покликаного забезпечувати ефективний контроль за публічною владою та гарантувати реалізацію людських прав у сфері публічного адміністрування;

- наукове розуміння еволюції адміністративного судочинства в системах загального права шляхом формулювання концепції взаємопов'язаного механізму судового контролю, яка інтегрує британські, американські, канадські та австралійські підходи до перевірки адміністративних рішень з уточненням, що розвиток цих систем засвідчує перехід від традиційного формально-правового контролю до стандарту

легітимності адміністративного діяння, який охоплює оцінку розумності, добросовісності, пропорційності та обґрунтованості актів публічної влади;

дістали подальшого розвитку:

- ідеї про поліметодологічну основа дослідження міжнародних стандартів адміністративного судочинства, що поєднує системно-структурний, компаративний, нормативно-догматичний, аксіологічний, історико-правовий та герменевтичний методи і формує цілісну аналітичну рамку, що одночасно враховує структуру правових інститутів, порівняльні моделі, внутрішню логіку норм, їх ціннісну природу, історичну тяглість та інтерпретаційні практики;

- положення про наявність дисбалансу між формальною структурою та практичними результатами діяльності адміністративного судочинства (проблемним залишається надмірний рівень нормативного формалізму, а ключові труднощі функціонування адміністративного судочинства зумовлені поєднанням кадрової нестабільності, перевантаженості судів, фрагментарності юрисдикції, недосконалості процедур добору суддів і недостатньою ефективністю механізмів забезпечення виконання судових рішень). Отже, сучасне адміністративне судочинство в Україні розвивається в умовах напруженого співвідношення між задекларованими принципами правовладдя та їх практичною реалізацією.

Практичне значення одержаних результатів обумовлюється можливістю їх впровадження у таких сферах:

- науково-дослідній – для подальшого вивчення механізмів імплементації міжнародних стандартів у сфері адміністративної юстиції, зокрема в контексті порівняльного правознавства та трансформації пострадянських правових систем (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ);

- освітній – в навчальному процесі закладів вищої юридичної освіти при викладанні дисциплін адміністративно-правового циклу (акт впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ);

- правозастосування – для удосконалення діяльності адміністративних судів України в частині забезпечення ефективного судового контролю за публічною владою та реалізації принципів пропорційності й обґрунтованості;

- правотворчість – для удосконалення Кодексу адміністративного судочинства України, а також іншого законодавства, що регулює організацію та функціонування адміністративної юстиції.

Апробація результатів дослідження. Наведені у роботі загальні положення і висновки було апробовано на наступних наукових заходах: Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні питання

становлення та розвитку сучасного конституціоналізму в Україні (до 25-ї річниці Конституції України)» (м. Одеса, 25 червня 2021 р.), Всеукраїнській науково-практичній конференції «Правова система держави: проблеми формування та перспективи розвитку в контексті євроінтеграції» (м. Одеса, 7 грудня 2023 р.), XVI міжнародній науково-практичній інтернет-конференції «Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави» (м. Одеса, 29 березня 2024 р.), XI Міжнародній науково-практичній онлайн-конференції «Стан та перспективи розвитку адміністративного права України» (м. Одеса, 24 жовтня 2024 р.).

Структура дисертаційного дослідження. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, що включають шість підрозділів, висновків, списку використаних джерел (180 найменувань на 17 сторінках), 4 додатків на 10 сторінках. Повний обсяг дисертації – 217 сторінок, з них основний текст – 176 сторінок.

Список опублікованих праць за темою дисертації:

Статті в наукових фахових виданнях України:

1. Книшов В.П. Міжнародно-правові та національно-правові інструменти захисту прав людини. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2023. № 3. С.3-8. DOI <https://doi.org/10.32850/sulj.2023.3.1>.
2. Книшов В.П. Імплементация міжнародних стандартів адміністративного законодавства у законодавстві України. *Юридичний бюлетень*. 2023. Вип. 30. С. 92-99. DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2023.30.11>.
3. Книшов В.П. Адміністративне судочинство в державах континентального та загального права: компаративний аспект. *Правові новели*. 2024. № 24. С. 271-277. DOI <https://doi.org/10.32782/ln.2024.24.37>
4. Книшов В.П. Адміністративне судочинство в Україні: загальний стан. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 5. С. 543-546. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2025-5/122>

Статті в наукових періодичних виданнях інших держав:

1. Kuchuk A., Kobko Y., Radchuk A., Knyshov V., Voloshanivska T. Ensuring human rights in Ukraine based on the case law of the European Court of Human Rights. *Social and Legal Studios*. 2025. № 8(2). P. 324-338. DOI <https://doi.org/10.32518/sals2.2025.324> (зарубіжне фахове видання, включене до науково-метричної бази Scopus).

Праці апробаційного характеру:

1. Книшов В.П. Імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у національне право як об'єкт наукового пізнання. Актуальні питання становлення та розвитку сучасного конституціоналізму в Україні (до 25-ї річниці Конституції України) Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 25 червня 2021 р. / редкол. М.М. Юрченко, О.В. Мошак. Одеса, ОДУВС, 2021. С. 114-116.

2. Книшов В.П. Адміністративне судочинство в системах загального та континентального права: пропедевтичний аспект. Правова система держави: проблеми формування та перспективи розвитку в контексті євроінтеграції: матеріали Всеукр. наук.конф., м. Одеса, 7 грудня 2023 р. Одеса: ОДУВС, 2023. С. 131-133.

3. Книшов В.П. Удосконалення адміністративного судочинства в аспекті імплементації зарубіжного досвіду. Роль та місце правоохоронних органів у розбудові демократичної правової держави: матеріали XVI міжнар. наук.-практ. інтернет- конф., м. Одеса, 29 березня 2024 р. Одеса: ОДУВС, 2024. С. 554-556.

4. Книшов В.П. Імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у національне право: методологія пізнання. Стан та перспективи розвитку адміністративного права України: матеріали XI Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції (м. Одеса, 24 жовтня 2024 р.). Одеса: ОДУВС, 2024. С. 214-215.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана грамотно, з правильним вживанням юридичної та спеціальної термінології. Стиль викладення матеріалів дослідження, наукових положень, висновків і рекомендацій забезпечують легкість і доступність їх сприйняття.

У результаті публічної презентації наукових результатів дисертації Книшова В.П. і повноти публікації основних результатів дослідження

УХВАЛИЛИ:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Книшова Вадима Петровича на тему: «Імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України».

2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Книшова В.П. відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)

затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

3. Рекомендувати дисертацію Книшова В.П. на тему: «Імплементація міжнародних стандартів адміністративного судочинства у законодавство України», до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Головуюча на засіданні
кафедри адміністративно-правових дисциплін
Інституту права та безпеки
Одеського державного університету внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Аліна ДЕНИСОВА

